

Innspill til Vendepunkt om skatt og gjeld

2025 viste hvor ustabile systemer for å sikre grunnleggende tjenester er når de er avhengig av bistand. Bistandskronene er knappe ressurser som er helt avgjørende for mange mennesker, men for å skape varige resultater må man sikre at land selv kan mobilisere ressurser til utvikling, hvor et fokus på gjeld og skatt kan bidra inn.

I Prosjekt Vendepunkt er det viktig at rollen til offentlige midler for å finansiere universelle velferdstjenester av høy kvalitet blir bekreftet. For at stater skal kunne oppfylle menneskerettighetene og bærekraftsmålene, må de ha kapasitet og finansiering til å kunne gjøre nødvendige investeringer i tjenester som helse, utdanning og sosiale sikkerhetsnett. For å effektivt støtte opp om dette, må Norge gjøre oppfølging av sluttdokumentet fra den fjerde internasjonale konferansen om finansiering for utvikling i Sevilla til en prioritet i utviklingspolitikken. I en global situasjon som utvikler seg raskt, er det viktig å forsvare eksisterende forpliktelser samtidig som man utnytter muligheter til å gå lenger når det kreves for å svare på utfordringene vi står overfor.

Gjeld

Problemer med ikke-bærekraftig statlig gjeld i lav- og mellominntektsland svekker effekten av hver knappe bistandskrone. Det er derfor nødvendig å jobbe for å forbedre globale systemer som kan sikre bærekraftige statsfinanser for å sikre effektiviteten av bistand som gis. Dette betyr blant annet bedre systemer sterkere statlige og multilaterale systemer for å forebygge og løse statlige gjeldsproblemer.

Høy gjeldsbetjening går på bekostning av investeringer i sosiale tjenester som er avgjørende for å bekjempe ulikhet. Det går også ut over staters mulighet til å investere i klimatiltak. Gjeldsbetjening er nå tre ganger så høy som budsjettallokering til utdanning, fem ganger så høy som til helse og 100 ganger så høy som til klima og natur. Andre kilder til finansiering som blir mobilisert risikerer å bli brukt på gjeldsbetjening i stedet for på utvikling.

At klimafinansiering kommer i form av lån, og ikke gavebistand, bryter med rike lands ansvar i klimakrisen og bidrar til å øke lands gjeldsbyrder, som igjen forverrer eksisterende kriser. Land i gjeldskrise vil måtte nedprioritere klimatiltak. Lav- og mellominntektsland bruker i snitt fem ganger så mye ressurser på tilbakebetaling av lån som på klimatiltak.

Vi ber derfor Regjeringen om å:

- Bidra aktivt for fremgang i globale forhandlinger som kan sikre konsensus om globale retningslinjer for ansvarlighet i långivning til, og lånopptak fra, land

- Bidra aktivt til fremgang i arbeid med å sikre større åpenhet om statlige gjeldsbyrder, herunder et globalt, offentlig tilgjengelig register for detaljert informasjon om alle typer av lån til stater
- Bidra til kapasitetsbygging for lav- og mellominntektsland for bedre gjeldshåndtering nasjonalt, utvikling av bedre systemer for å sikre ansvarlighet i låntakning, og åpenhet om statlige gjeldsbyrder
- Være aktiv på relevante multilaterale arenaer og være en pådriver for mer ansvarlighet og åpenhet i håndtering av statlige gjeldsbyrder, i tillegg til å støtte initiativer som kan fremme agendaen finansielt, som UNCTADs Borrowers' Platform og ekspertgruppen som skal utvikle prinsipper for ansvarlig långiving og lånopptak.
- Støtte reform av gjeldsbærekraftsanalyser (LIC DSF) som involverer land som blir vurdert bedre og som inkluderer konsekvensutredning for likestilling og menneskerettigheter, som anbefalt i FNs veiledende prinsipper for konsekvensutredninger om menneskerettigheter i økonomiske reformer.
- Følge opp forpliktelsen i sluttdokumentet fra FfD4-konferansen i Sevilla om å bruke FNs konvensjon mot antikorrupsjon for å hindre at land må tilbakebetale korrupt gjeld.
- Støtte opprettelsen av en global gjeldskonvensjon under FN for å sikre et overordnet multilateralt system for forebygging og løsning av statlige gjeldskriser
- Bidra aktivt med kapasitetsbygging og støtte til et økosystem av sivilsamfunn, akademia og beslutningstakere innenfor gjeld og økonomisk rettferdighet

Skattebistand

Bærekraftige skattesystemer er en forutsetning for at utviklingsland skal klare å finansiere sin egen utvikling, og på den måten redusere sin avhengighet til bistand. Det er dermed en svært strategisk bruk av bistandsmidler å styrke lav- og mellominntektslands kapasitet til å mobilisere egne ressurser, særlig skatteinntekter, samt å arbeide for å hindre inntektstap til aggressiv skatteplanlegging og skatteunndragelse. I Prosjekt Vendepunkt bør investeringer i rettferdige og progressive skattesystemer, både nasjonalt og internasjonalt, være en prioritering.

Norge bør bidra med langsiktig og forutsigbart engasjement, teknologioverføringer og erfaringsutveksling som del av etterspørselsdrevet kapasitetsbygging av skattesystemer. Arbeid for å utvide skattegrunlaget og bedre skattlegge den uformelle økonomien er viktig, men krever gode analyser og relevante terskelordninger for å bedre treffe høyinntektsaktører og ikke skape skadelige byrder for mikro- og småbedrifter. Hensynet til skatteinntekter må også være med inn i andre

bistandssatsninger. Innsatsen for å mobilisere private investeringer, samt satsing på næringsutvikling og bedriftsstøtte må i større grad knyttes til forventninger og krav om skattebetaling, for å sikre at verdiskapning kommer samfunnet til gode på flere måter.

Arbeid med å mobilisere inntekter må dessuten komplementeres av arbeid med styresett og ansvarlighet. Korrupsjon bør stå høyt på agendaen for å sikre at offentlige midler kommer befolkningen til gode, og at økte skatteinntekter fører til bedre velferdstjenester og ivaretagelse av borgerne. Gjennom støtte til sivilsamfunn og andre uavhengige aktører, kan Norge bidra til å styrke miljøer som kan holde myndigheter ansvarlige og arbeide for at fellesskapets ressurser kommer befolkningen til gode.

Vi ber derfor Regjeringen om å:

- Styrke behovs- og etterspørselsdrevet kapasitetsbygging ved å oppfylle målet i ATIs *Seville Declaration on Domestic Revenue Mobilisation* om å doble støtten til nasjonal ressursmobilisering og jobbe aktivt for at flere land gjør det samme
- Etablere og videreutvikle krav til ansvarlig skattepraksis og åpenhet som del av arbeid med investeringer og bedriftsstøtte, gjerne med utgangspunkt i Norfunds skattepolicy.
- Øke bevilgningene til styresettporteføljen til Norad for å blant annet støtte uavhengige aktører som sivilsamfunn og andre som bidrar til større åpenhet og ansvarliggjøring, i tillegg til fagmiljøer som bidrar kunnskaps- og politikkutvikling.
- Styrke arbeidet med antikorrupsjon gjennom støtte til U4, UNCAC coalition, UNDP, UNODC og ICAR

Internasjonalt skattesamarbeid

Internasjonalt skattesamarbeid må bygge opp under målsettingen om at land skal kunne hente inn skatteinntekter for å kunne finansiere velferdstjenester til befolkningen. Prosjekt Vendepunkt bør være tydelig om viktigheten av et sterkere og mer effektivt internasjonalt skattesamarbeid, som er i stand til å adressere hullene i dagens internasjonale skattesystem og sikre at alle land har mulighet til å hente inn skatteinntekter fra økonomisk aktivitet og verdiskapning.

For å sikre at skattesamarbeid faktisk kommer alle land til gode, må alle land være med. FNs medlemsland forhandler derfor om å etablere en ny rammekonvensjon som skal sikre et transparent, effektivt og inkluderende rammeverk for internasjonalt skattesamarbeid. Norge har vært tydelige på sin rolle som brobygger og pådriver for å få en slik konvensjon på plass. Engasjementet må følges opp med initiativer som sikrer at konvensjonen både får bred tilslutning og kan fungere effektivt, særlig for utviklingslands mulighet til å samle inn skatteinntekter. Etter at rammekonvensjonen er vedtatt, må Norge være en tydelig pådriver for at konvensjonen skal tre i kraft og bestemmelsene implementeres, i tillegg til å delta i utviklingen av nye protokoller.

Norge må være med på å sikre en konvensjon som:

- Legger rammene for større åpenhet om eierskap av alle typer formuesverdier, inkludert reelle rettighetshavere, og selskapers økonomi og skattebetalinger på tvers av land.
- Styrker administrativt samarbeid og deling av skatterelevant informasjon på tvers av landegrensener, med særlig fokus på at lav- og mellominntektsland kan ta felles systemer i bruk og tjene på samarbeidet.
- Forbedre det internasjonale systemet for skattlegging av selskaper i retning en enhetlig tilnærming med formelbasert fordeling av beskatningsrett som bedre hensyntar alle innsatsfaktorer, samt sikre en en global minstesats for selskapsbeskatning.
- Etablere et tydelig rammeverk for beskatning av digitale og grensekryssende tjenester.
- Sikrer effektiv beskatning av store formuer, både ved økt informasjonsutveksling og for eksempel gjennom en global formueskatt på high net-worth individuals.
- Legger til rette for at skattesystemer bedre kan bidra til å takle klima- og naturkrisen, styrker leveranse av offentlige tjenester og fremmer likestilling.

Vi ber derfor om at den nye stortingsmeldingen om norsk utviklingspolitikk gjør internasjonalt skattesamarbeid til en tydelig prioritet for å bekjempe fattigdom og ulikhet globalt. Formålet med internasjonalt skattesamarbeid fra Norge sin side bør være å etablere et transparent, effektivt og inkluderende rammeverk for internasjonalt skattesamarbeid i FN som gir land mulighet til å hente inn skatt, styrker bærekraftig utvikling og ivaretagelse av menneskerettighetene.

Innspillet er utarbeidet og støttes av Redd Barna, Debt Justice Norge, Forum for utvikling og miljø, Kirkens Nødhjelp, Tax Justice Norge, Changemaker og Caritas Norge

Redd Barna

Debt Justice
Norway

Forum for
utvikling og miljø

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

TJN Tax Justice
Norge

Caritas